

מתורתו של צדיק אביר יעקב

משנתו של מרן רבי יעקב אביחצירא זי"ע | על דרך הפשט
לקט דרושים ומאמרים, כביאור פשט מצוות התורה וענייני עבודת השי"ת
שנלקטו מכל ספריו הק'

בס"ד, פר' במדבר תשפ"ז

יראת יעקב

סדר מחנות בני ישראל כנגד המרכבה של מעלה

דגל מחנה יהודה וג' (ב. א.)

הנה ארבעה דגלים הם: ראש הדגל הראשון יהודה, וראש דגל השני ראובן, וראש דגל השלישי אפרים, וראש דגל הרביעי דן, ראשי תבות שלהם 'אדיר', לרמוז 'אדיר בפרום ה' (ותהלים צג ט) להורות עד כמה הגיעה מעלתו של ישראל לפני מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא, שלא זו מחבבן עד שעשאם מרכבה ממש כמרכבה של מעלה, וזהו 'אדיר בפרום ה', דהינו מה שעשה אדיר למעלה, עשה למטה. ועוד, דריש בה לבני ישראל עצמם עשאם אדיר, להם לבדם נתן עז גדלתו והדרו, כמו שנאמר (דברים לג כט) 'אשריק ישראל מי כמוך, וכמו שנאמר (דברי הימים א יז כא) 'ומי כעמך ישראל, וכמו שנאמר (ישעיה ט ב) 'הגדלת הגוי לו הרבית וגו'.

(פיתוחי חותם)

יורד מעולם לעולם, יורידו אתו הלוים, הם העונים 'אמן'. ובחנת המשכן, הוא כשהעולמות עולים ונכללים וחונים זה בזה, וקיימו אתו הלוים, דהינו על ידי עגית 'אמן' הרמוז בתבת הלוים. והור הקרב יומת, בא לרמוז דעל ידי הקדיש מתפרדים החיצונים ואינם מתאחזים בהעולמות לא בעליהם ולא בירידתם, ולזה אמר והור הקרב יומת, הם החיצונים שהם זרים, לא יוכלו להתקרב, ואם נתקרבו ימותו:

צריך לתקן את ד' העולמות ששם שורש נשמות ישראל

וחנו בני ישראל איש על מחנהו ואיש על דגלו לצבאתם. בא לרמוז, דנשמותיהם של ישראל, יש שנשמתו מאצילות, ויש שנשמתו מבריאה, ויש מיצירה, ויש מעשיה, לכן צריכים לעשות תקון לארבעה עולמות, כדי שגם כן כל אחד מתקנת נשמתו במקום שבו נחצבה. וזהו שאמר וחנו בני ישראל איש על מחנהו, הוא העולם שבו אהו, ואיש על דגלו, היא נשמתו, דהינו צריכים לעשות תקון לעולמות ולנשמות, כדי שלא ידחה שום אחד מעולמו ומנשמתו:

בא להזהיר שוב להשמר בעניית אמן

חזר ואמר והלוים יחנו סביב למשכן העדת, להזהיר אזהרה אחר אזהרה להעונים אמן, שישמרו שמירה גדולה שלא לבטל שום אמן, ויחשבו בעצמם כאלו הם יושבים וחונים סביב לארבעה עולמות ורוצים להעלותם זה בזה, וידעו שעל ידי עגית אמן הם עולים, ואם בטלה שום אמן הרי פגמו בעליהם חס ושלום. וזהו שאמר והלוים, הם העונים אמן, יחנו סביב למשכן העדת, דהינו יחשבו עצמם שהם חונים סביב ארבעה עולמות הרמוזים במשכן, ורוצים להעלותם, ובזה יזהרו לענות אמן. וכשישמרו אמן, אפלו נגזרה עליהם גזרה גדולה, מתבטלת, וזהו שאמר ולא יהיה קצף על עדת בני ישראל, וכמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה, דהעונה אמן בכל פחו קורעין לו גזר דינו של שבעים שנה, ולפיכך ושמרו הלוים את משמרת משכן העדות, היא עגית אמן: (פיתוחי חותם)

בית יעקב

צריך להזהר בעניית אמן שנעשות על ידו פעולות רבות

ואתה הפקד את הלוים על משכן העדת ועל כל כליו ועל כל אשר לו המה ישאו את המשכן ואת כל כליו והם ישרתו וסביב למשכן יחנו. ובנסע המשכן יורידו אתו הלוים ובחנת המשכן יקימו אתו הלוים והור הקרב יומת. וחנו בני ישראל איש על מחנהו ואיש על דגלו לצבאתם. והלוים יחנו סביב למשכן העדת ולא יהיה קצף על עדת בני ישראל ושמרו הלוים את משמרת משכן העדות (א ג-ג).

פעולותיו הרמות של הקדיש

אפשר לרמוז על הקדישים שאנו אומרים בתפלה, דסגלתם רמה עד מאד, כמו שמבאר בדברי הזהר הקדוש (ח"ב קכט) ובדברי רבנו האר"י ז"ל (שער הכנות ענין הקדיש), דעל ידי הקדישים עולים העולמות, כל עולם למעלה הימנו, ועל ידי הקדיש יורד השפע מעולם לעולם, ועל ידי הקדיש אין החיצונים יכולים להתאחז בהעולמות לא בעליהם ולא בירידתם, כמו שאמרו בזהר הקדוש (שם) דעל ידי הקדיש מתבדרן שלשלאין דפרזלא. והנה אמרו רבותינו זכרונם לברכה (שבת קט"ו), דהעונה 'אמן' היא שמייה רבא' בכל פחו קורעין לו גזר דינו של שבעים שנה. וכל העולמות העליונים וההיכלות והמלאכים יש להם עליה על ידי אמירת הקדיש, ומקבלים שפע גם כן על ידי אמירת הקדיש. והנה הקדישים שקדם התפלה הם עלית ההיכלות והעולמות, ושאתר התפלה הם ירידת השפע מעולם לעולם:

והנה 'אמן' הוא חבור הו"ה אדנ"י. וזהו שאמר ואתה הפקד את הלוים, הלוים גימטריא 'אמן', והלוים לשון חבור, שעל ידי אמן הם מתחברים הו"ה ואדנ"י. ובא הקדוש ברוך הוא להזהיר את משה כדי להזהיר את ישראל על ענין זה שיהיו זהירים וזריזים בענין זה במאד מאד, משום דפעולות רבות נעשות למעלה על ידי עגית אמן, שהרי על ידי זה הם מתחברים שם הו"ה ואדנ"י, ומעלים העולמות ומורידים השפע. והנה משכן ראשי תבות מטה שלחן כסא נר, רומז לארבעה עולמות אצילות בריאה יצירה עשיה. לזה אמר הפקד את הלוים השומרים לענות 'אמן' שעל ידי זה הם מתחברים שם הו"ה ואדנ"י, ואמר להם שישמרו עגית 'אמן' על עסק משכן העדת, שהם ארבעה עולמות אצילות בריאה יצירה עשיה, שעל ידי עגית אמן מתקשרים העולמות זה בזה. ועל כל כליו, הם ההיכלות של העולמות הנזכרים. ועל כל אשר לו, הם המלאכים, שכלם יש להם עליה בעגית אמן. ואמר להעונים אמן שהמה ישאו את המשכן, שעל ידי עגית אמן גורמים שיתנשא 'המשכן' שהם ארבעה עולמות, ואת כל כליו, המה ההיכלות, והם ישרתו, כלומר, גורמים לשרפים וחיות ואופנים שיהיו משרתים, נמצא כל זה נעשה על ידי עגית אמן, לכן הזהיר, כשיבואו לבית הכנסת יכירו וידעו וישומו בין עיניהם ארבעה עולמות, כדי שישמרו לענות אמן להתכלל ארבעה עולמות זה בזה. וזהו שאמר וסביב למשכן יחנו, דהינו ישימו בדעתם שהעולמות הרמוזים במשכן הם חונים סביבותם וצריכים להעלותם זה בזה, ועליהם היא על ידי עגית אמן:

השפע יורד לכל העולמות ע"י הקדיש ועניית אמן

ובנסע המשכן יורידו אתו הלוים. בא לרמוז דאתר התפלה דכל עולם חוזר למקומו ונוסע, והשפע יורד מעולם לעולם, גם זה על ידי עגית אמן. וזהו ובנסע המשכן, כשארבעה עולמות נוסעים זה מזה והשפע

באור יעקב

יורו משפטיך ליעקב ותורתך לישראל

מסעוד מאביו, רבנו זי"ע א להדפיס את הספרים, אמר לו, כי לא ידפיס את ספריו עד שישתלק לעולם האמת, שם יראה אם רצויים הספרים ומקבלים לפני מלך המלכים, אזי יבוא אליו בחלום ויורהו על הדפסתם והפצתם ברבים.

וכפי שאמר - כן היה. זמן לא רב לאחר פטירתו, נגלה רבנו זי"ע לבנו בכורו מרן רבי מסעוד ונגלה לו שאכן רצויים חדושינו לפני הש"ת וראויים המה להדפסה, ונתונה לו הרשות להוציאם לאור. ולא זו בלבד, אלא עוד זרזו אביו - רבנו זי"ע - למהר במלאכתו, לסים בהקדם את עריכת החבורים ולהוציאם לאור עולם.

מני אז, החלו בניו הקדושים ז"ל להחליץ חושים למען מלאכת הקדש הזו, והלכו אל בתי נדיבי העם כדי לגייס את סכומי הכסף הגדולים שהיו נצרכים למענה. שאיפתם הקדושה היתה להוציא לאור עולם את תורת אביהם, ולהציעה לפני קהל מבקשי ה'. לבד מבני רבנו זי"ע, היה גם לרבה של פאס, הגאון רבי אבנר צרפתי זצ"ל, חלק בהדפסת הספרים. הוא שהכיר את רבנו זי"ע וידע את רום ערכו, קשר את נפשו בגורל הספרים ובעתידם, הוא דחק בהם רבות לעשות כל שבגדם כדי שחבוריו של רבנו זי"ע יראו את אור הדפוס.

ואכן, כל האחים הקדושים - בני רבנו זי"ע - הטו שכמם לשאת בעל ההוצאות ועריכת הספרים, ואף היו מעודדים ומבקשים את עזרת הצבור בממון, כאשר את מלאכת הדפסת הספרים עצמה, ערכו בני רבנו זי"ע דוקא בארץ הקדש, וטעמם כמוס ושמור עמם, ולא נודע פשר דבר.

חבוריו הקדושים של רבנו "אביר יעקב" זי"ע א היו טמונים וספונים באמתחתו, וחבה יתרה שמר להם בלבו. מקום של כבוד היה להם בין חפציו ולכל מקום שהיה הולך - היו גליונות 'כתבי היד' עמו.

בתקיפות ובעז עמד רבנו על דעתו לבל ידפסו ויצעו לרבים, ואף כי רבות היו ההפצרות של בניו ותלמידיו שיתיר להם להפיץ את תורתו או חלקים מהן בקהל ישראל, הוא סרב לכלן והתעקש שלא להפיצם טרם המועד שקבע. נמוקו היה עמו, כי טרם ידע האם מקבלת ורצויה היא תורתו בשמי מרומים, ולא נתן לו האות להסכמה עליהם. וכפי שהתבטא רבנו זי"ע לבנו בכורו מרן רבי מסעוד זי"ע, כעדותו של מרן רבי מסעוד זי"ע בהקדמה לספרי רבנו זי"ע, שדחק בו על הדפסת הספרים:

"שמע בני, הט אונך ושמע אמרי, והקשב דברי לעשותו. כי חס ושלום לא להתגדל ולעשות לי שם עולם אני עובד עבודתו, כי דוקא לשם השם ולעלוי שכירתו. ומה גם כי לא אוכל לידע אם הם לרצון לפני כבוד מלכותו. על כן טוב אשר כתב וחתם והצנע לכת עם אלהיו בתוך ביתו, ועד כי אחרי מותו, ותהיה מקבלת ורצויה עבודתו ודתו, ואז יסכים בעל הרצון למי שיקים מצותו, ויפקידהו על פקדתו".

בדבריו רמז ברורות, כי לאחר הסתלקותו, יבוא למרומים ויבחן האם מקבלים המה דבריו וראויים לפרסום, או אז יורה ליוצאי חלציו להוציאם לאור עולם. את הדברים אותם אמר רבנו לבנו רבי מסעוד זי"ע, הרחיב ובאר בנו (נכד רבנו) כ"ק מרן אדמו"ר זב"א סאלי זי"ע, כפי ששמע מאביו רבי מסעוד, כי כאשר בקש רבי

קדושת יעקב

ג' מנינים כנגד ג' אבות

בזכות וכת האמת וכו', במדבר גימטריא 'אברהם' וכו', גם במדבר סיני עם האותיות והתבות וכללותם גימטריא 'יצחק יעקב' וכו'. והינו גמי דאזיל ומפרש באחד לעמת 'אחד היה אברהם' וכו' (יחזקאל לג כד), לחדש השני לעמת יצחק, שבחינתו ובחינת החדש ממקור אחד וכו', וגם הוא נתחדש אחר עקדתו כידוע וכו'. בשנה השנית לעמת זכות יעקב, ששנה ובה משנה למלך וכו', וכמו שייצחק הרמזו לעיל בתבות של לחדש השני, דהינו שני לאברהם הראשון שבקדשה וכו', ככה יעקב השלישי לאברהם, שני הוא לגבי יצחק אביו וכו', וזהו בשנה השנית, שני גם כן שני שמות וכו', לצאתם מארץ מצרים לאמר, דהינו פרמז, כשיצאו ממצרים וכו'. ובעגל לעמת גם כן הוא במדבר סיני וכו', וכשבא להשרות שכירתו כנזכר, כמשמעו, באחד לחדש וכו'. וסעד וסמר לזה הרמז הוא מדרש (במדבר א ה) על פסוק זה נמי וזה לשונו, אמר הקדוש ברוך הוא למשה, איני נוהג באלו כאותן הראשונים, אלו בני אבות הם בני אברהם יצחק ויעקב, לך כתב להם באיזה חדש בכמה בחדש ובאיזו שנה וכו', לך נאמר וידבר ה' אל משה במדבר סיני, הרי איפרכיא, באהל מועד הרי מדינה, בשנה השנית הרי שנה, בחדש השני זה החדש, באחד לחדש בכמה לחדש, עין שם וכו', שהכל הולך למקום אחד וכו'.

(פתח האוהל)

וידבר ה' אל משה במדבר סיני באהל מועד באחד לחדש השני בשנה השנית לצאתם מארץ מצרים לאמר (א נ א)

ואם אפשר לרמז ביתור אלו, שלכאורה נראים כמותר חלילה וכו', דיכול לומר גם כן שפכ"כו"ל נכנס בראש חמש זה מראש מקדם שאו את ראש וכו' (פסוק ב) על דרך רש"י זכרונו לברכה, מתוך חבתן לפניו מונה אותם כל שעה, כשיצאו ישראל ממצרים מנאן, וכשנפלו בעגל מנאן לידע מגן הנותרים, וכשבא להשרות שכירתו עליהם מנאן, באחד בגיסן הוקם המשכן, ובאחד באיר מנאן, עד כאן. הרי לך מספר בני ישראל ג' פעמים דיקא, שהגם שיש במדרש (במדבר ב יא) מספרים אחרים וכו', רש"י זכרונו לברכה נקט העקר לשיטתו וכו'. והינו לומר לעמת חבת האבות בשלשתם, מחבב גם בגיהם אחריהם כשעושים וכו'. וזהו כשיצאו ממצרים דיקא, שגם כן בזכות האבות כידוע וכו', וכשנפלו בעגל שגם כן בזכות האבות נתרצה להם, כמו שנאמר (שמות לב יג) 'זכר לאברהם ליצחק ולישראל וכו', וכשבא להשרות שכירתו עליהם גם כן בזכותם וכו', שגם כן 'אייר' ראשי תבות אברהם יצחק יעקב רחמנים, כההיא ישראל רחמנים בני רחמנים וכו' (יבמות עט), והינו תלת לגבי תלת וכו'.

הרמז בפסוק לג' אבות

וזהו נמי הרמז הרמז ככתוב דהינו וידבר ה' אל משה וכו',